

ดินฟ้าอากาศของประเทศญี่ปุ่น ～ อะคิซะมะ (ฝนฤดูใบไม้ร่วง) ～

เมื่อถึงฤดูใบไม้ร่วง ความกดอากาศสูงในมหาสมุทรแปซิฟิกจะอ่อนกำลังลง พร้อมๆ กับความกดอากาศสูงที่หนาวเย็นจากแผ่นดินใหญ่จะเคลื่อนตัวลงมาทางใต้ เมื่อความกดอากาศทั้งสองปะทะกัน เส้นแบ่งสภาพภูมิอากาศก็จะหยุดเคลื่อนตัวในบริเวณใกล้หมู่เกาะญี่ปุ่นและทำให้เกิดฝนในฤดูใบไม้ร่วง เราเรียกฝนในช่วงนี้ว่า “อะคิ โนะ นะงะอะมะะ” (ฝนตกเป็นระยะเวลายาวนานในฤดูใบไม้ร่วง) หรือเรียกว่า “ซุนริน” โดยมีลักษณะคล้ายกับ “สึยุ (ช่วงฤดูฝนตกก่อนเข้าฤดูร้อน)” ในช่วงต้นฤดูร้อน ที่มีจุดเริ่มและจุดสิ้นสุดที่ไม่ชัดเจน จึงไม่สามารถประกาศได้ว่า เมื่อไรจะย่างเข้าสู่สึยุ และเมื่อไรสึยุจะสิ้นสุดลง

มีคำพังเพยที่ว่า “อะคิ โนะ อะมะงะะ ฟุระบะ เนโคะ โนะ อะโอะงะะ ซันจะคุนิ นะรุ” (หากฝนฤดูใบไม้ร่วงตก หน้าที่ของแมวจะยาวออกมา 90 เซนติเมตร) ซึ่งมีความหมายว่า ในฤดูใบไม้ร่วงนั้น วันที่ฝนตกจะมีอุณหภูมิอุ่นกว่าวันที่อากาศปลอดโปร่ง ทำให้แมวซึ่งมีสัญชาตญาณมีหน้าเรียวยาวขึ้นด้วยความขี้นคิ นอกจากนี้ยังมีความหมายอื่นอีกว่า แม้กระทั่งแมวก็ยังเบื่อฝนที่ตกเป็นระยะเวลานานในฤดูใบไม้ร่วง

ยิ่งไปกว่านั้น ในอดีตยังมีคำกล่าวที่ว่า “หากเก็บเกี่ยวข้าวได้ไม่มาก ก็จะเก็บเกี่ยวเห็ดมัทสึทะเกะได้มาก” หมายความว่า เงื่อนไขสภาพอากาศที่ทำให้การเก็บเกี่ยวข้าว กับเห็ดมัทสึทะเกะนั้นแตกต่างกัน หากในฤดูใบไม้ร่วงที่มีฝนตกน้อย และมีวันอากาศปลอดโปร่งมาก จะทำให้การเก็บเกี่ยวข้าวได้ผลดี ซึ่งต่างจากเห็ดมัทสึทะเกะ การที่จะเก็บเกี่ยวได้มากในฤดูใบไม้ร่วงนั้นต้องมีฝนตกหนักแม้ว่าฤดูร้อนปีที่แล้วจะมีอากาศร้อนจัดก็ตาม แต่ก็เป็นปีที่เห็ดมัทสึทะเกะมีผลผลิตอุดมสมบูรณ์ นั่นสืบเนื่องมาจากฝนตกเป็นระยะเวลาชวาวในฤดูใบไม้ร่วงนั่นเอง

日本の気象 ～ 『秋雨』 ～

秋になると太平洋高気圧の勢力が衰えるとともに、大陸からは冷たい高気圧が南下し、日本列島付近でこの2つの高気圧がぶつかり会い前線が停滞する様になります。これが秋雨前線でこの時期の雨を「秋の長雨」または「秋霖しゅうりん」と言います。初夏の梅雨つゆと似ていますが、始まりや終わりが明確でないことが多く、梅雨入り・梅雨明けに相当する発表はありません。

「秋の雨が降れば猫の顔が三尺(約90センチ)になる」ということわざがあります。秋は晴れの日よりも雨の日の方が暖かく、寒がりの猫も顔を長くして喜ぶという意味のほかに、秋の長雨には猫ですら退屈するという意味もあります。

また、昔から「稲不作は松茸豊作」といわれ、稲と松茸では豊作になる気象条件が逆になります。秋に雨が少なく晴れが多い方が豊作となる稲と異なり、松茸は秋に雨が多く降ると豊作になります。昨年は夏の猛暑にもかかわらず秋の長雨により松茸が大豊作の年となりました。